

MARGUERITE LÉNA

»Apostol po Duhu«

*Jean Daniélou, njegova mati in Skupnost
svetega Frančiška Ksaverija*

Biti je moralo leta 1964 ali 1965, med zadnjimi zasedanji drugega vatikanskega koncila.¹ Oče Daniélou je bil v Rimu kot strokovni sodelavec pri izdelavi koncilskih besedil. Kljub tej nalogi je še naprej skrbel za teološko izobrazbo najmlajših članov Skupnosti svetega Frančiška Ksaverija, tako da so pripravljali seminarske naloge o temi, ki so jo obravnavali v tistem letu. Prihajal je vselej v časovni stiski, a kljub temu vedno dostopen, izčrpan, pa vendar neizčrpen ... Pogosto je med predstavitvijo naših ne ravno blestečih nalog zadremal; tako smo ocenili vrednost svojega dela! A to je le anekdotična površina živetega izkustva, ki je bilo za vse nas odločilno: v teologijo smo se uvajali prav v času koncila in to dolgujemo očetu Daniélouju. Seveda ni imel časa, da bi pripravil za nas predavanja, a bil je tako poln izkustva koncila, da nas je z njim seznanjal: spomnim se, da mi je zaupal seminarsko nalogo o »škofovski kolegialnosti«. To besedilo naj bi bilo prvotno in izboljšano (*textus prior, textus emendatus*) in zaključno, prikazalo pa bi razvoj koncilskih razgovorov. Takega teološkega uvajanja ne pozabiš zlahka!

Nihče se ne rodi pripravljen na apostolsko službo. Kardinal v svoji edini avtobiografski knjigi *In kdo je moj bližnji?* (*Et qui est mon prochain?*)², objavljeni po njegovi smrti, na dolgo piše o različnih vplivih, ki so bili zanj viri življenja. Prvo mesto, pa ne le

Marguerite Léna, članica Skupnosti sv. Frančiška Ksaverija. Članek *Un »apôtre selon l'Esprit«*. Jean Daniélou, sa mère et la Communauté Saint-François-Xavier je prevedla Alenka Kožuh.

po kronologiji, gre njegovi mami: »Jasno je, da je name vplivala v celem otroštvu ... Razkrila mi je podobo krščanstva, ki je tako inteligentno, tako odprto, obenem pa tako trdno v svojih temeljih, da me je ta njegova podoba očarala.«³ Ko je papež Benedikt XVI. kardinalu Lustigerju napisal pismo med simpozijem ob stoletnici rojstva očeta Daniélouja, je omenil to ključno dejstvo iz njegovega življenja: »Govoriti o kardinalu Daniélouju pomeni govoriti tudi o njegovi materi, gospe Madeleine Daniélou, ki je s svojim izjemnim pedagoškim čutom otroku razkrila, kaj so čudovita Božja dela, *magnalia Dei*, in mu pomagala, da se je obrnil k Bogu. Ustanovila je apostolsko skupnost svetega Frančiška Ksaverija.«⁴

Strani knjige *In kdo je moj bližnji?* pomagajo razložiti, v čem je bil ta materin vpliv. Seveda oče Daniélou ni pozabil na hvaležnost do svojega očeta. Kar se tiče njegove mame, je najočitnejše zagotovo njeno močno, inteligentno in goreče krščanstvo, s katerim je odgovarjala na izzive svojega časa. Najprej na intelektualne in apostolske izzive ob koncu 19. stoletja, ki ga je zaznamoval znanstveni pozitivizem, pa tudi na dostop mladih deklet do univerzitetnega študija; nato na izobraževalni izziv v tridesetih letih 20. stoletja, ko so se udeleževale tudi v kolektivnih ideologijah. Pri njenem sinu najdemo nekaj potez, kako je Madeleine Daniélou odgovorila na te izzive: ustanovi École Normale libre in več šol, ustvari revijo *Culture*, v kateri s prednostjo in pronicljivostjo predstavlja najpomembnejša literarna, filozofska in teološka dela svojega časa: Péguyja, ki ga da v branje sinu (ki bo pozneje zapisal: »To je eno izmed del, ki me je najgloblje hranilo«), Mauriaca, Bergsona, Bernanosa, Brémonda ... Dejavno in učinkovito navdihuje nastanek revije *Esprit*. V Sainte Marie de Neuilly povabi Jacquesa Copeauja in uprizori dramo *Marijino oznanjenje* (*L'annonce faite à Marie*). V njenih očeh vera in kultura spadata skupaj, brez zamenjevanja ali ločevanja med naravnim redom in redom milosti. Z Jeanom podeli svojo razsvetljeno in zahtevno radovednost, skrb, da bi »stvari jemala resno«, in nezaupanje do ideologij, optimistično ljubezen do realnega, prepričanje, da ljudi spoznamo, če se oziramo po stvariteljih novih poti in ne po povprečnejših ... A ta izostreni

čut za moralne in duhovne vrednote ne prinese vzvišenosti, temveč spodbuja udejstvovanje z otroki in mladimi, učenci iz revnih pariških predmestij, prihodnjimi učiteljicami, ženami, ki jih kliče k dobrim delom ... Pri njenem sinu najdemo enako zavzetost za »mlade ljudi«, ki bodo postali, ko bo škof, *njegovi* ljudje, pa tudi nov pristop žive kulture, ki mu dovoljuje, da brez prehoda in z vselej enako gorečnostjo prestopi od zahtevnih teoloških raziskav k ljudskemu romanju, od vatikanskih hodnikov k dobrohotnemu poslušanju jecljave predstavitve seminarske naloge ... Ve, od kod vse to izvira: »Svoji materi dolgujem pogloblitve usmeritve svojega življenja (svoje zanimanje za kulturo, za univerzitetno življenje, za apostolat in še posebno za mlade).«⁵

Ko oče Daniélou omeni apostolat, prestopi na globlji register vplivanja: na register, ki povezuje duše onkraj vidnega, sodeluje pri čudežnem kroženju božje milosti in ustvarja duhovno družino. Tudi tega se v celoti zaveda: »V meni je najgloblja želja po apostolstvu, ki sem jo podedoval po mami.«⁶ Ustvarjanje življenjskega dela Madeleine Daniélou so spremljale številne preizkušnje. Deloma jih je razkrila svojim najstarejšim otrokom: »S tesnobo in zanimanjem smo čutili, da smo pridruženi trdemu boju ... Po njej sem podedoval voljo do boja za vero.«⁷ Madeleine Daniélou ni predvsem učiteljica z ustvarjalnimi idejami; predvsem je žena, iz katere je Gospod naredil apostola njenih otrok in ki je ta poziv potrdila z naravnost mističnimi milostmi. Leta 1914 je napisala: »Praznik svetega Frančiška Ksaverija ... Imela sem občutek velike zbranosti, bilo je, kakor da bi bila ločena od sveta in sama z Bogom. In takrat sem s popolno jasnostjo doumela svojo poklicanost. Vedela sem, da me je Gospod izbral za svojega apostola, za orodje svojega kraljestva; da se moram predati brez zadržkov, darovati svoj čas, svoje delo in molitve, svojo kri; duše odkupujemo za ceno svojega življenja. Z vso svojo dušo sem odgovorila na Jezusov klic.«⁸ Različni odlomki iz *Zvezkov (Carnets)* očeta Daniélouja, ki jih je pisal med upokojitvijo,⁹ kažejo na korenitost tega apostolskega darovanja in spominjajo na njegovo mamo: »Ne gre za nedejavnost Janeza od Križa, temveč za celovito samorazlastitev; gre za Boga, ki ga naj-

demo v vseh njegovih bitjih.« Ali kakor pravi v *Skrivnosti adventa* (*Le mystère de l' Avent*): »Kadar je duša izpraznjena same sebe in se je polasti Sveti Duh, kakor pravi sveti Pavel, doživimo temno polastitev, ki je v jedru mističnega izkustva v svoji apostolski obliki.«

To apostolsko mistiko je sin doživel ob mami in ga je povsem naravno obrnila k svetemu Ignaciju, še preden jo je preučil. Ob vlogi, ki jo je imel oče de Grandmaison pri ustanovitvi Skupnosti svetega Frančiška Ksaverija, bo oče Daniélou srečal tega velikega jezuita. Z njim je povezan njegov poklic: »Vselej sem razmišljal o Družbi Jezusovi, in ko sem se odločil, da se bom posvetil Bogu, nisem omahoval. Po zaslugi svoje mame sem spoznal občudovanja vredne jezuite. Oče Léonce de Grandmaisona, urednik *Študij* (*Études*), je bil med študijem moj duhovi voditelj.«¹⁰ Duhovni popotovanji matere in sina se torej križata in razprostrata pri svetem Ignaciju ter, še bolj korenito, pri svetem Pavlu. Ko oče Daniélou postane jezuit, je zvest pomočnik pri delu, ki ga je začela njegova mati: sodeluje pri nešteti duhovnih obnovah v samoti, verskih praznikih, konferencah, duhovnih spremljanjih, še posebno pa je v pomoč našim članicam, ki delujejo v šolah Charlesa Péguyja, v »rdečih predmestjih«, v Bobignyju, Montreuil-sur-Boisu, Courbevoiju. Vse do konca se posveča teološkemu izobraževanju članic skupnosti. Redno prihaja v Saint-Marie de Neuilly darovat maše in deliti svoje znanje z učenkami, ki ga imajo v čudovitem spominu. Sam o tem pravi: »Vse od leta 1941 (...) poučujem v šoli, ki jo je ustanovila moja mati. Na to šolo sem še vedno zelo navezan, saj si je moja mati iz nje želela narediti odprt, intelektualno in duhovno bogat prostor.«¹¹

Ali ta podobnost v delu za Božje kraljestvo in v apostolski mistiki še vedno velja za duhovni vpliv? Morda bi se morali za zaključek podati globlje, v skupno poslušnost Svetemu Duhu, ki se je udeležala v dveh različnih značajih in bojih v dveh različnih obdobjih. Duhovnost svetega Frančiška Ksaverija temelji na Svetem Duhu, tem velikem mojstru protislovij: živi v nas, a nas neprestano pošilja v daljo; ostaja neviden, a njegovo delovanje gradi telo Cerkve in naše skupnosti; njegovo poslanstvo je posvečevati, a mu

ni tuje nič človeškega; neprestano nas predramlja, obenem nam je čudno blizu ... Vsa protislovja, ki zaznamujejo življenje očeta Daniélouja, vse do njegovega kardinalskega naslova in ponižne smrti, so morda sled tega globljega vpliva, tega odločilnejšega delovanja, ki ga je v njem vršil Sveti Duh. Z njegovo pomočjo se je ta vselej delujoči človek mogel za dolgo časa pomuditi v molitvi; z njegovo pomočjo je, ves potopljen v Boga, vzdrhtel ob vsaki potrebi sveta; odprt za vse ideje, se je neutrudno vračal k Besedi; kljub zavezanosti zemeljskemu življenju ga je žejalo po *Sacramentum futuri* ...

Tisti, ki smo ga poznali, ki smo ga videli hiteti in moliti, poučevati in poslušati, smo se včasih vprašali: kako je to mogoče? Odgovor je preprost: to je mogoče z ljubeznijo.

Opombe

¹ Naslov »Apostol po Duhu« se nanaša na knjigo Jacqueline d'Ussel, s. f. x., *Apôtre selon l'Esprit. Un chemin de vie intérieure*, Parole et Silence 2008. J. d'Ussel je bila očetu Daniélouju dvakrat blizu: najprej prek Krožka svetega Janeza Krstnika, nato prek svoje službe predstojnice Skupnosti svetega Frančiška Ksaverija. Glej njeno besedilo »Oče Daniélou, duhovni buditelj« v *Actualité de Jean Daniélou*, Cerf 2006 (Akti simpozija Francoskega inštituta, 19. maj 2005, pod vodstvom Jacquesa Fontaina).

² Jean Daniélou, *Et qui est mon prochain?* Mémoires, Stock 1974.

³ N. d. str. 34.

⁴ *Actualité de Jean Daniélou*, str. 11.

⁵ N. d. str. 34.

⁶ N. d. str. 116.

⁷ N. d. str. 47 in 48.

⁸ Neobjavljen duhovni zapis, december 1914.

⁹ Glej Marie-Thérèse Bessirard, »D'une extrémité à l'autre«, *Communio*, XIX, 3, maj–junij 1994, str. 87 in 88.

¹⁰ N. d. str. 83.

¹¹ N. d. str. 113.